

Mødet den 29. August 1907.

Fraværende: Andersen og Sabroe.

1. (J. Nr. 171—07). Skrivelse fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet af 3. d. M. om, at Ministeriet ikke finder Anledning til at imødekomme Byraadets Andragende om Tilskud til Oprettelse her i Byen af et Aarskursus for Lærere i Folkeskolen (se foran S. 155).

Formanden meddelte, at Ministeriet havde afslaaet Byraadets Andragende, og mente, at der for Øjeblikket ikke var mere at gøre med Hensyn til denne Sag.

Müller beklagede Ministeriets Stilling til denne for Byens Skolevæsen ret vigtige Sag, som Skoleudvalget dog sikkert atter vilde rejse. Iøvrigt skulde han ved Behandlingen af Dagsordenens Punkt 11 omtale Betydningen af stedlige Lærerkursus.

Til Efterretning.

2. (J. Nr. 127—07). Skrivelse fra Indenrigsministeriet af 17. Juli d. A. vedrørende Indlemmelsen i Aarhus Kommune af den i Holme Sogn liggende Del af Marselisborg:

»At det paa Indenrigsministeriets derom nedlagte allerunderdanigste Forestilling har be-

haget Hans Majestæt Kongen under 11. d. M. allernaadigst at bifalde, at Matr. Numrene 24 a, 24 b, 24 c, 26, 27, 28, 29, 30, 25 og 34 af Skaade By, Holme Sogn, saavel i verdslig som gejstlig Henseende indlemmes i Aarhus Kjøbstad fra den 1. Oktober 1907 at regne, det skulde man tjenstlig melde til Efterretning og videre fornøden Bekendtgørelse under Henvisning til Amtets Skrivelse af 4. f. M.«.

Til Efterretning.

3. (J. Nr. 262—07). Skrivelse fra Indenrigsministeriet af 31. Juli d. A. angaaende Byraadets Forslag til en Vedtægt om **Børns og unge Menneskers Arbejde**:

»I det af Amtet under 26. Februar d. A. fremsendte Andragende har Aarhus Byraad anholdt om Ministeriets Godkendelse af et af Byraadet i Henhold til Bestemmelsen i § 1, 2. Stk. i Lov Nr. 71 af 11. April 1901 vedtaget Forslag til Vedtægt for Kjøbstaden angaaende Børns og unge Menneskers Arbejde i visse nærmere bestemte Arter af Erhvervsvirksomhed.

Ministeriet skulde i denne Anledning med Hensyn til Bestemmelsen i Forslagets § 1 Nr. 1 bemærke, at det synes uden Hjemmel at udelukke Børns Arbejde i det foreslaaede Omfang, naar Talen er om Tjenesteforhold hos Personer, der ikke ere forretningsdrivende, idet det formentlig ganske ligger udenfor Lovens Tanke at se bort fra Karakteren af den paagældende Arbejdsgivers Erhverv, jfr. Udtrykket i Lovens § 1, 2. Stk. »For bestemte Arter af Erhvervsvirksomhed«. Med Hensyn til Bestemmelsen i Forslagets § 2 II Nr. 1 maa man med Arbejdsraadet — med hvilket man har brevvekslet — udtale, at man ikke kan anse det for stemmende

med Loven at indskrænke Arbejdstiden for Børn over 12 Aar til 5 Timer i Døgnet i Ugens 4 første Dage, jfr. Bestemmelsen i Lovens § 9, 2. Stykke, sammenholdt med § 1, 2. Stykke.

Under Hensyn hertil maatte der i Forslaget foretages følgende Ændringer:

§ 1 Nr. 1 maatte affattes saaledes:

»Ombæring af Varer og anden fast Tjeneste som Bud hos forretningsdrivende, Barnets Forældre dog undtagne«.

I § 2 II Nr. 1, 1 Linie, maatte Ordene »5 (Fredag og Lørdag dog 6)« ændres til »6«.

Naar et i Overensstemmelse hermed affattet Forslag til Vedtægt indsendes hertil, vil Godkendelse kunne forventes meddelt«.

Formanden fandt det heldigt at ændre Forslagets § 1 i Overensstemmelse med Ministeriets Ønske, saaledes at Arbejdsgiveren skulde være egentlig forretningsdrivende, og meddelte, at Forslagets § 2, hvorefter Arbejdstiden de 4 Dage blev indskrænket til 5 Timer, var i Strid med Loven, som tillod en Arbejdstid af 6 Timer.

Mousten foreslog, at Forslaget gik tilbage til Udvalget, da den for København gældende Vedtægt var lige saa omfattende som Forslaget, og da Arbejdstiden efter Ministeriets Ændring vilde blive for lang for Børnene.

Formanden antog det for unyttigt at sende Forslaget tilbage til Udvalget, da man sikkert ikke kom videre derfor, og troede, at Hr. Mousten tog fejl med Hensyn til Københavns Vedtægt.

Jakob Jensen beklagede, at Byraadet ikke fik Lov til at ordne denne Sag, som det ønskede, men han troede ikke, at man kom videre.

Mousten mente, at man ved at specificere

de enkelte Virksomheder kunde faa yderlig Indskrænkning i Børnenes Arbejde.

Formanden kunde ikke se, at dette nyttede noget, da Arbejdsgiveren efter Loven skulde drive egentlig Erhvervsvirksomhed.

Nørgaard var af den Anskuelse, at man maatte affatte § 1 efter Ministeriets Ønske. Fra Købstadforeningen forelaa der iøvrigt i Dag et Forslag, hvorefter Sagen kunde forhandles videre og maaske ordnes i Overensstemmelse med Byraadets Forslag.

Mousten bemærkede, at Købstadforeningens Forslag kun angik unge Menneskers og ikke Skolebørns Arbejde.

Nørgaard indrømmede Rigtigheden af Hr. Moustens Bemærkning, men mente desuagtet, at det maatte blive ved Hjælp af Købstadforeningens Udtalelse, at man fik Vedtægten bragt i Overensstemmelse med Byraadets Forslag.

Mousten tog sit Forslag om Sagens Henvisning til Udvalget tilbage.

Det vedtoges at tiltræde Ministeriets Ændringer.

4. (J. Nr. 11 og 22—07). Under nedenauførte Datoer havde Indenrigsministeriet meddelt Samtykke til **Salg af Grunde** til følgende Købere:

Den 26. Juli: Murer Chr. Laursen.

- » 26. » Konstruktor F. Svendsen.
- » 26. » Købmand N. C. Christensen.
- » 29. » Fabrikant S. P. Sørensen.
- » 26. » Snedkermester J. Jørgensen.
- » 26. » Tømrer Siig og Kbmd. Buhl.
- » 18. » Brødrene Severinsen.
- » 26. » Murermester N. P. Knudsen m. fl.
- » 26. » Maskinarbejder Chr. Hansen og
- » 26. » Tømrer N. P. Jensen.

Toges til Efterretning.

5. (J. Nr. 9^s—07). Indenrigsministeriets Antegnelser til Indkvarteringsopgørelsen for 1. Halvaar 1906—07.

Byraadet vedtog at henholde sig til Indkvarteringskommissionens Besvarelser.

6. (J. Nr. 266—07). Skrivelse fra Indenrigsministeriet af 7. d. M. om Anvisning af 2. Rate stor 12397 Kr. 43 Øre af Statskassens Tilskud til Kommunen for indeværende Regnskabsaar i Henhold til Lov Nr. 85 af 15. Maj 1903.

Til Efterretning.

7. (J. Nr. 264—07). Cirkulære fra Købstadforeningens Bestyrelse, hvori denne i Henhold til Beslutning paa Repræsentantskabsmødet d. 28. Maj d. A. søger Bemyndigelse til at indgaa til Indenrigsministeriet med Anmodning om ved Revision af Lov Nr. 71 af 11. April 1901 om **Begrænsning af Arbejdstiden for unge Mennesker** under 18 Aar søges udvidet til ogsaa at omfatte Lærlinge og unge Mennesker i Butikker og paa Kontorer, saaledes at disses Arbejdstid indskrænkes til Tiden fra Kl. 6 Morgen til 8 Aften, eventuelt at der gives en almindelig Arbejdsvedtægt.

Formanden oplæste Købstadforeningens Cirkulære.

Nørgaard tilraadede Byraadet at give Købstadforeningens Bestyrelse den ønskede Bemyndigelse, dog med den Tilføjelse, at Byraadet ønskede Vedtægten udvidet til ogsaa at omfatte Børn, saaledes som af Byraadet foreslaaet.

Müller ønskede en Vedtegning om, at Tiden for Børns erhvervsmæssige Arbejde indskrænkedes til 5 Timer.

Mousten syntes ikke, man skulde anføre 5 Timer, da den Tid var for lang, man maatte hellere udtrykke sig i al Almindelighed.

Det vedtoges at give Bestyrelsen den ønskede Bemyndigelse med Tilføjende, at Byraadet maatte ønske, at Henvendelsen til Ministeriet ogsaa kom til at angaa en eventuel Indskænkning af skolepligtige Børns Arbejdstid uden for Skoletiden.

8. (J. Nr. 42—07). Meddelelse fra Skoledirektionen om, at Lærer St. A. Rasmussen, Tarm, Lærer Marius Møller, Aaes, Timelærer N. M. Ribergaard, Aarhus og Lærer P. Stenum, Horsens, fra 1. d. M. ere fast ansatte ved det herværende Skolevæsen.

Til Efterretning.

9. (J. Nr. 243—07). Meddelelse om, at Undervisningsministeriet har bifaldet Oprettelsen af 3 ny Lærerembeder.

Til Efterretning.

10. (J. Nr. 155—07). Meddelelse fra Skoledirektionen om, at følgende Timelærere i Aarhus: A. V. Andersen, S. Nielsen, C. S. Hørning, J. M. Mejldam og H. L. Kjærgaard fra 1. d. M. have erholdt fast Ansættelse.

Til Efterretning.

11. (J. Nr. 229—07). Andragende fra Skoledirektionen om Bevilling af indtil 300 Kr. til et **Kursus i Tysk** i den kommende Vinter for Lærere og Lærerinder ved de kommunale Skoler.

Jakob Jensen erindrede om, at Byraadet havde bevilget, at der indførtes Undervisning i Tysk ved Byskolerne, og meddelte, at Skolekommissionen for at faa saa meget som muligt ud af denne Undervisning ansaa det for heldigt, om Lærerne fik Lejlighed til at udvide deres Kundskaber i det omtalte Fag. Omkostningen vilde beløbe sig til 300 Kr., som han anbefalede Byraadet at bevilge.

Müller fremhævede det rigtige i at støtte den Stræben, der var hos Lærerpersonalet, til at faa Kundskaberne udvidet. Ministeriet havde jo nu nægtet at oprette helaarlige Kursus i Aarhus, men maaske man kunde faa korte Kusus her til.

Det var til stor Gene for Skolevæsenet, at Lærerne skulde til København for at faa Kursus, da disse ofte strakte sig ud over Ferien, og Lærernes Arbejde derfor maatte besørges ved Vikarer, hvad der medførte Udgifter for Byen — i Aar for Nørrebro's Byskole alene ca. 100 Kr. — idet det i mange Aar havde været Skik og Brug, at Byen betalte Vikarerne.

Da Byen saaledes i Forvejen havde Udgifter ved disse Lærerkursus, og disse, efter den Form de havde, var til Gene for Skolevæsenet, vilde det maaske være rigtigst ved Budgetbehandlingen at overveje, om Byen ikke selv skulde oprette Kursus i Lighed med det nu foreslaaede. Derved vilde man gøre saavel Skolen som Lærerne en Tjeneste, og muligvis kunde man faa Støtte fra Staten.

Bevilgedes.

12. (J. Nr. 242—07). Fra Skoleudvalget forelaa følgende Indstilling:

»Blandt de Fag, som Skoleloven af 1899 henstiller til Kommunerne at optage paa deres Undervisningsplaner, findes Sløjd og kvindelig Husgerning (Madlavning).

Disse to Fag har efterhaanden vundet sig en større Plads i Byernes Skolevæsen, baade i offentlige og private Skoler, og i Lov om højere Almenskoler, 24. April 1903, hedder det i § 5: »efterhaanden som Lærerkrafterne haves, og for saa vidt Forholdene efter Ministerens Skøn i øvrigt tillader det, gives Undervisning i Sløjd

eller andet Legemsarbejde, samt for Piger i kvindelig Husgerning.« — Der er vistnok ikke Tvivl om, at det vil være nødvendigt at indføre Sløjd i Mellemskolen for Drengene, naar Eksamensret skal erhverves, bortset fra det betydningsfulde i, at der sørges mere for Drengenes legemlige Opdragelse end nu er Tilfældet.

Dette sidste Moment gælder jo endnu mere for Byskolernes Vedkommende, idet Børnene her vel i højest Grad kan gøre Krav paa, at ikke deres legemlige Evner forsømmes. Sløjd er indført i langt over 50 Kommuners Skolevæsen i Danmark.

Af ikke mindre Vigtighed er kvindelig Husgerning for Pigernes Vedkommende. Dette Fag er utvivlsomt af stor Betydning for den opvoksende Slægt, og dette er indset ikke alene i vore Nabolande, England, Tyskland, Sverige og Norge, hvor denne Undervisning allerede er indført i 90erne, men ogsaa i en Mængde danske Byer.

Idet nu Skolekommissionen finder det uforvarligt, at der ventes længere med disse to Fag, tillader den sig at indstille til det ærede Byraad, at de to Fag indføres forsøgsvis her ved Skolevæsenet fra Begyndelsen af Skoleaaret 1908—09, saaledes at Sløjd indlægges i Undervisningsplanen for 5. Drengeklasserne i Frederiksbjerg Byskole, hvor et Sløjdlokale staar færdigt til Montering, og at endvidere kvindelig Husgerning indføres for 6. Pigeklasserne i den ny Skole i Finsensgade, hvor et godt Rum til denne Undervisning findes.

Skolekommissionen tror, at det ad Aare vil være nødvendigt at indføre disse Fag, som

tager Sigte paa at udvikle mere Børnenes Evne end deres Viden, ved alle Kommunens Skoler; men den tror tillige, at det er rigtigst, at der ogsaa her i Kommunen gaas forsøgsvis frem, at det ikke er nok, at disse Fag er prøvede andre Steder og fundne gode, men at Aarhus Skolevæsen maa gøre Erfaringerne selv.

Saa godt som alle Skolekyndige er enige om, at de to Fag maa være tvungne ligesom Skolens øvrige Fag, og ikke frivillige, som fra enkelte Sider foreslaaet.

Angaaende det Timetal, som bør anvendes, saa kan der for Sløjds Vedkommende ikke anvendes mindre end 2 Timer ugentlig i 2 Aar og for Husgernings Vedkommende ikke mindre end 4 Timer ugentlig i et Aar. Skolekommissionen haaber, at de 2 Timer Sløjld vil kunne anbringes i Undervisningsplanen for 5. (og senere 6.) Drengesklasserne uden Forøgelse af Timetallet, medens det sikkert vil være nødvendigt at forøge 6. Pige-klassens Timetal med i det mindste 2 Timer for at skaffe Plads til 4 Timer Husgerning.

Skolekommissionen har endnu ikke taget endelig Stilling til dette Punkt; men den vil i Aarets Løb sørge for at fremkomme med Forslag til de nødvendige Ændringer i Undervisningsplanen; den har imidlertid ment allerede nu, inden Budgettet lægges for 1908—09, at burde fremkomme med ovenstaaende Forslag, som hermed overlades til det ærede Byraads Velvilje.«

Skoleudvalget havde hertil afgivet følgende Erklæring:

»Idet Skoleudvalget anbefaler det ærede Byraad at vedtage foranstaaende Forslag, skal det

fremkomme med følgende Oplysninger angaaende den økonomiske Side af Sagen:

Montering af et Sløjdlokale vil koste ca. 1600 Kr. og Montering af et Skolekøkken et lignende Beløb, hvortil vil komme Udgift til Gas- og Vandmesterarbejde, der kan sættes til ca. 400 Kr. Til Materiale ved Sløjdundervisningen anvendes aarlig ca. 2 Kr. pr. Barn og til Materiale ved Undervisningen i Husgerning 6 Kr. pr. Barn. Da der i Skoleaaret 1908—09 vil deltage ca. 110 Dreng og 90 Piger, vil den samlede Udgift blive $110 \cdot 2 + 90 \cdot 6 = 760$ Kr.

Da en Lærerinde koster Kommunen ca. 33 Kr. aarlig pr. ugentlig Time, og da man plejer at regne 2 Timers Undervisning i Skolekøkkenet = 3 alm. Timer, saa vil den foreslaaede Forøgelse af de i Husgerning deltagende Pigeklassers Timetal koste $3 \cdot 33$ eller ca. 100 Kr. pr. Klasse; for 3 Klasser 300 Kr. Derimod er der jo ikke foreslaaet nogen Forøgelse af Timetallet i Anledning af Sløjd.

Herefter et Resumé af Kommunens Udgifter det første Aar i Anledning af den foreslaaede Reform:

Anlægskonto (Montering af Lokaler og Udgift til Gas- og Vandmester)	3600 Kr.
Driftskonto (Materiale, Forøgelse af Timetallet)	1060 —

Hermed anbefales Sagen til det ærede Byraads Velvillie.«

Jakob Jensen meddelte, at Skolekommissionen tilraadede Indførelse af Undervisning i Sløjd og kvindelig Husgerning ved Kommunens Skoler. For at faa Erfaring i, hvorledes disse nye Fag rettelig burde drives, ønskede Kommissionen, at man gik forsøgsvis frem, og anbefalede derfor, at man fore-

løbig nøjedes med at indføre Sløjd ved Frederiksbjerg Byskole, hvor der var et Lokale til Raadighed, og Husgerning ved Skolen i Finsensgade. Driften vilde andrage ca. 1000 Kr.

Ad Aare vilde der blive stillet Forslag om at indføre Fagene ved de øvrige Skoler.

Formanden kunde anbefale Forslaget til Vedtagelse, idet dets Gennemførelse blev henvist til den forestaaende Budgetbehandling.

Indstillingen vedtoges, idet Forslagets nærmere Gennemførelse henvistes til Budgetudvalget.

13. (J. Nr. 284—07). Indstilling fra Skoleudvalget om Bevilling af 800 Kr. til Køb af en til Salg værende **Samling Sløjdværktøj** og Sløjdmodeller.

Jakob Jensen oplyste, at der her i Byen fandtes en komplet og næsten ny Samling Sløjdværktøj med tilhørende Modeller, der kunde købes for den meget rimelige Pris af 800 Kr. Til Foråret vilde Samlingen være splittet, hvis man ikke købte den nu, hvad Udvalget derfor meget anbefalede.

Indstillingen vedtoges.

14. (J. Nr. 282—07). Indstilling fra Skoleudvalget om Opslag af et ledigt Lærerembede.

Vedtoges.

15. (J. Nr. 288—07. Indstilling fra Skovudvalget om Fjernelse af den **raadne Tang** ud for Dalgas-avenuen:

Formanden meddelte, at da baade Havneingeniøren og Stadsingeniøren saa vel som Udvalget havde været i Tvivl om, hvad der kunde gøres for at hindre Tangsamlinger, havde man hidtil indskrænket sig til stadig at fjerne den inddrevne Tang. Nu forelaa der imidlertid fra de to Ingeniører en Indstilling, der væsentlig gik ud

paa, at der skulde bygges en Mur langs Kysten. Efter Murens Beskaffenhed vilde Udgiften blive 5000 eller 4000 Kr.

Den naturlige Tilsanding vilde dog maaske til Foraaret være saa vidt fremskreden, at det vilde være unødvendigt at foretage de af Ingeniørerne foreslaaede Arbejder, men da Udvalget ikke var klar over, hvad der var det bedste, henstillede det Sagens Afgørelse til Byraadet.

Filtenborg mindede om, at der de 3 sidste Aar var ofret ret betydelige Summer paa at fjerne Tangen. Vel var der sket en Tilsanding, men det var længere ude; i selve Krogen var der ingen Tilsanding, og det var fra Tangen i denne, at Stanken kom.

Ingeniørernes Forslag var sikkert meget praktisk, men ogsaa ret kostbart, og han vilde derfor anbefale, at man gjorde et Forsøg med at opføre en Dæmning eller Mur tværs over Krogen. Udgiften derved vilde blive 1600 Kr., idet Muren skulde være 200 Alen lang og kostede 8 Kr. pr. Alen.

Simonsen mente det godtgjort ved Erfaring, at der foregik en Tilsanding ved Krogen, og ansaa det derfor for heldigst at se Tiden an.

En Mur eller et Plankeværk et Stykke ude fra Strandbredden vilde se stygt ud og tage det naturlige fra Stranden, og indenfor Muren vilde der snart dannes en Mødding, hvis man da ikke fyldte op. Skønt Muren vilde blive meget kostbar, havde man ingen Garanti for, at den bragte noget Resultat, og Sandsynligheden talte for, at Efteraarsstormene vilde kaste Tangen over den.

Han vilde derfor anbefale, at man indskrænkede sig til ved noget Fyld at hjælpe lidt paa Tilsandingen.

Vestesen troede det rettest at følge Hr. Filtenborgs Forslag, som sikkert vilde løse Spørgsmaalet. Paa flad Strand vilde Tangen snart være vaad og snart tør, og derved var det Stanken kom.

Under Forudsætning af, at Muren blev opført af Beton, kunde han anbefale, at man anvendte de til Raadighed staaende 4000 Kr. til et Forsøg paa at løse Opgaven i den af Ingeniørerne og Hr. Filtenborg antyde Retning.

Jakob Jensen troede ikke, en Mur vilde hjælpe, med mindre den blev opført helt ude paa Revlen, og saa kunde den ikke opføres uden meget stor Bekostning.

Han kunde tænke sig, at Revlen voksede, og at man fyldte op inden for den; maaske burde man forsøge med Fyld fra de Bygninger, der blev opført i Marselisborgkvarteret. Ved den Fremgangsmaade høstede man Erfaring, og saa kunde man til Foraaret tage Sagen op igen.

Simonsen ønskede oplyst, om det var Meningen at fylde op indenfor Muren, for hvis det var Tilfældet, kunde han ikke godt gaa med til Forslaget, da Stranden saa vilde blive ødelagt.

Nørgaard betonedede Nødvendigheden af at faa Spørgsmaalet løst inden Udstillingen 1909. Han kunde ikke overse Konsekvenserne af Forslaget og vilde meget beklage, om Stranden kom væk, men maatte dog foretrække dette fremfor de idelig stinkende Tangsamlinger.

Han havde faaet det Indtryk, at der i selve Krogen ikke foregik nogen Tilsanding, men han kunde som rent midlertidig Foranstaltning slutte sig til Hr. Simonsens Forslag om at gøre et Forsøg med ved lidt Hjælp at faa Hullet fyldt ad

naturlig Vej. Hvis man straks begyndte at køre Fyld paa, kunde man til Foraaret se, om det var den rigtige Fremgangsmaade, ellers stod man til den Tid lige saa ukyndig som nu.

Magnus Nielsen havde før flere Aar siden henstillet, at der ikke blev taget Grus ved Stranden, men havde da faaet til Svar, at Grussalget var en Indtægtskilde. Fra denne Bortførsel af Grus stammede hele Miséren.

Da det ikke vilde vare længe, inden man savnede en Losseplads for Fyld, kunde man maaske løse Spørgsmaalet ved at anlægge en Barriere af Søsten paa Revlen og anvende Fylden indenfor Derved vilde der sikkert skaffes en Forstrand. Selv om der skulde ofres nogle tusinde Kroner, vilde de være godt udgivet, og der vilde være skaffet en god Plads til Opfyldning.

Filtenborg hævdede, at der ikke var blevet solgt Strandgrus, siden Molen blev bygget, og før den Tid var der ingen Tangsamling paa det omtalte Sted.

Han kunde godt gaa med til at gøre et Forsøg med Opfyldning, selv om man ikke byggede nogen Mur, men efter Ingeniørernes Mening fik man ingen Fornøjelse af det.

Jakob Jensen vilde foreslaa, at man foreløbig indskrænkede sig til at modtage Fyld paa det omtalte Sted og saa saa Tiden an til Foraaret.

Simonsen havde været af den Anskuelse, at Stadsingeniøren mente, at der skete en Tilsanding i Krogen.

Filtenborg indrømmede, at det maaske kun var Havneingeniøren, der holdt paa, at der ingen Tilsanding skete. Han troede ikke, at Fylden fra Byggepladserne vilde forslaa.

Nørgaard mente ligeledes, at der maatte mere Fyld til.

Formanden kunde ikke tro, det kunde koste meget at faa det omtalte Hul fyldt.

Simonsen paapegede, at Tilsandingen skete fra Syd, og tilraadede atter at hjælpe lidt paa denne ved at føre Fyld paa. Man fik i alt Fald Erfaring for, hvor Strømmen førte Fylden hen.

Det vedtoges at bemyndige Udvalget til i Løbet af Vinteren at lade den Fordybning, der findes umiddelbart Syd for den ny Havnemole, udfylde i en Strækning af indtil ca. 200 Alen, medens de øvrige foreslaaede Foranstaltninger opsættes i hvert Fald indtil Foraaret.

16. (J. Nr. 287—07). Indstilling fra Brolægningsudvalget om en Ordning af Forholdene ved **Indgangen til Riis Skov.**

»Som det sikkert vil være det ærede Byraad bekendt, befinder Indgangen til Riis Skov over for Trøjborgvej samt en Del af Skraaning, der ligger mellem Dronning Margrethes Vej og Saltens Bæk, sig i en meget uheldig Tilstand.

Da denne Skraaning hører med til Landevejens Areal og saaledes maa siges at henhøre under Brolægningsudvalgets Tilsyn, har Udvalget udarbejdet medfølgende Plan til en Ordning af Forholdene.

Planen gaar ud paa, at der anbringes et Traadhegn A — B — C — D — E som vist med rød Linie paa medfølgende Situationsplan, Pl. I.

Ved Nedgangen til Skoven over for Trøjborgvej foreslaas den nuværende Mur forhøjet, et Stakit med Søjler af Granitbeton anbragt samt opstillet et Par Bænke.

Af vedlagte Overslag fremgaar, at Udgifterne herved andrager ca. 2300 Kr.

Af disse Foranstaltninger foreslaas Hegnet langs Dronning Margrethes Vej straks bragt til Udførelse, da Skraaningen og de paa samme værende Træer og Buske er meget udsatte for Ødelæggelse, og det indstilles at Kontoen for Landevejene VIII. 3. c. 18 maa overskrides med det hertil fornødne Beløb ca. 600 Kr. (se vedlagte Overslag Post 1).

Hvad den øvrige Del af Arbejdet angaar vil det være mest formaalstjenligt at udføre Omordningen af Indgangspartiet samt Hegnet nedenfor Skraaningen i indeværende Efteraar, hvortil der vil yderligere medgaa Kr. 1645,00 i Henhold til Stadsingeniørens Overslag.

Udvalget indstiller til Byraadet at bevilge den anførte Overskridelse stor Kr. 600,00 paa Konto VIII. 3. c. 18 samt at bevilge nævnte Beløb Kr. 1645,00«.

Vestesen troede, at Grunden til de uordentlige Forhold ved Indgangen til Riis Skov maatte søges i, at Børnene benyttede Skrænten til Rutschbane, og den bedste Maade at skaffe Orden til Veje maatte derfor være at anbringe et Staaltraadshegn langs Skoven samt — for Beplantningens Skyld — et lignende paa den indvendige Side. Udvalget havde endvidere tænkt sig, at det kunde være heldigt, om Stensætningen blev noget ændret, og der blev anbragt nogle Bænke.

Udvalget bad derfor først og fremmest om Tilladelse til, at Konto VIII 3 c maatte overskrides med 600 Kr., men vilde dog meget anbefale, at der yderlig blev bevilget 1645 Kr., saaledes at hele Planen kunde gennemføres, hvorved Indgangen til Riis Skov hurtig vilde faa et tiltalende Udseende.

Lottrup kunde ikke sympatisere med Forslaget, som han langt fra fandt billigt. Det Gitter, som allerede var anbragt, var meget lidt tiltalende, og Grunden til de uheldige Forhold laa i, at Gangstien var for smal. Udvalget burde have udarbejdet Forslaget i Forening med Gartner Didriksen og Stadsingeniøren.

Filtenborg var enig med Udvalget i, at der burde gøres noget, og kunde i Hovedsagen ogsaa tiltræde Forslaget, men han vilde dog finde det rettest at vente, for at Beløbet kunde blive optaget paa det ordinære Budget.

Magnus Nielsen hævdede, at Hegnet var et baade billigt og solidt midlertidigt Hegn, der skulde fjernes, naar Beplantningen var tæt og kraftig, hvilket man haabede den vilde være til Udstillingen, altsaa om ca. 1½ Aar, hvis man nu fik Bevillingen, saa der allerede til Efteraaret kunde begyndes paa Kultiveringen og Beplantningen.

Samuelson fandt det alt opstillede Hegn meget uskønt og tillige for spinkelt. Det vilde være ønskeligt, om der blev opstillet et mere smagfuldt.

Nørgaard troede, Udvalget var lovlig sangvinsk, naar det ventede, at Beplantningen allerede paa 1½ Aar skulde være kraftig nok til at undvære Beskyttelse. Han kunde tænke sig Sagen udsat til næste Budgetbehandling, dog saaledes, at Kultiveringen og Beplantningen blev udført til Efteraaret. Ved denne Fremgangsmaade kunde Planerne for Stensætningen, som vist var noget for kolossal, muligvis ændres, og maaske vilde det være heldigst at tage en Arkitekt med paa Raad.

Lottrup hævdede atter, at den smalle Sti, som Hegnet havde gjort endnu smallere, var Skyld

i de uheldige Forhold, der kun kunde bedres ved Opfyldning.

Vestesen fremhævede, at Hegnet, der kun kostede 1 Kr. 40 Øre pr. Fod, ved Prøven havde vist sig i Stand til at holde Ungdommen borte fra Skrænten. Udvalget havde intet imod at tage Forslaget tilbage til nærmere Overvejelse og vilde ogsaa gerne ændre Detaillerne.

Formanden foreslog, at Forslaget blev tilbage-sendt til Brolægningsudvalget med Henvisning til de faldne Udtalelser.

Det vedtoges at sende Sagen tilbage til Brolægningsudvalget under Henvisning til de faldne Udtalelser.

17. (J. Nr. 281—07). Rapport over de i Juni Maaned d. A. foretagne Kontrolmaalinger paa Aarhus elektriske Sporvejslinie.

Til Efterretning.

18. (J. Nr. 286—07). I Anledning af Opførelsen af Kong Christian IX's Børnehjem forelaa Indstilling fra Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse om Anlæg af **Finsensgade** langs Kommunehospitalets Grund med en Udgift, der var anslaaet til 46500 Kr.

Nørgaard meddelte, at Grunden til Forslagets Fremkomst var, at Børnehjemmet ikke kunde placeres med Adgang som tænkt, og at der var visse Vanskeligheder med Kloakforholdene. Udvalget var saa kommet til det Resultat, at naar den projekterede Vej Syd for Kirkegaarden ikke kunde anvendes for Børnehjemmet, kunde den helt undgaas, og at det var naturligst, at Kloaken kom til at støde til den Kloak, der skulde lægges i Finsensgade. Af disse Grunde, og fordi der gentagne Gange var fremkommet Ønsker om at faa Finsensgade anlagt, vilde Udvalget foreslaa, at man nu skred til Anlægget af denne Gade.

Udgiften vilde, efter Fradrag af den Sum, der blev sparet ved ikke at anlægge Gaden Syd for Kirkegaarden, blive ca. 35000 Kr., som det vilde være fuldt forsvarligt at tage af Boulevardfonden, og Adgangen til Børnehjemmet vilde blive fra Runddelen, hvad der sikkert vilde være en heldig og paa Grund af Stigningsforholdene ogsaa nødvendig Ændring.

Mikael Johansen var glad ved at faa Finsensgade anlagt, men vilde spørge, om hele Gaden skulde gennemføres.

Nørgaard oplyste, at Forslaget kun gjaldt Finsensgade fra Hjørnet til Runddelen.

Mikael Johansen henstillede, at Resten af Gaden blev taget med.

Müller vilde ligeledes lægge et godt Ord ind for, at Gaden fra Kirken til Trøjborgvej kom med, ogsaa af Hensyn til den nye Skoles Renholdelse.

Nørgaard mente, at Børnene fra Kristiansbjerg kunde faa Adgang til Skolen fra Trøjborgvej.

Müller oplyste, at Pigernes Indgang var ved Kirken; men Skolen kunde naturligvis lempe sig.

Nørgaard lovede, at Udvalget skulde overveje Sagen, men han syntes, at den af Hr. Müller fremførte Grund var for lille, da det drejede sig om en ikke ringe Bekostning. Noget andet var det, om Gaden havde Betydning for Salget af Grunde.

Müller ønskede Gaden helt gennemført ikke alene for Børnenes Skyld, men ogsaa fordi denne Gade vilde blive en naturlig Færdselsaare for Beboerne i Villakvarteret, og fordi der kun fandtes Grunde oppe ved Kirken, og disse ikke kunde sælges, før Gaden blev ført igennem.

Jakob Jensen troede ikke, der blev solgt Grunde, selv om Gaden blev gennemført og Arealet afgravet, da det ikke betalte sig at bygge Nord paa, og det vilde være urigtigt at anvende saa store Beløb for de private Jordejeres Skyld, særlig da der for disses Arealer ingen Gadeplan fandtes.

For Adgangen til Skolen havde Gaden ingen Betydning, da Børnene nok kunde benytte samme Indgang ligesom ved Frederiksbjerg Byskole, og han vilde derfor henstille, at man foreløbig vedtog det foreliggende Forslag.

Mikael Johansen mente, at Gaden burde gennemføres, naar den var til Gavn for Beboerne. Den havde længe været projekteret, og dens Anlæg belastede ikke Budgettet. De private Jordejere vilde maaske nok tjene noget, hvis Gaden blev anlagt, men det kunde man dog intet have imod, da det vel var lige saa hæderligt at være Jordejer som Bygherre.

Han skulde gerne indrømme, at det var vanskeligere at sælge Grunde Nord end Syd for Byen, men det laa i, at der blev ofret alt for den sydlige Bydel, saasom brede Gader og aabne Pladser og W. C., men intet for den nordre. Hvis man der vilde byde de samme Fordele, skulde Grundene nok finde Købere. Han vilde anbefale, at hele Gaden blev gennemført.

Nørgaard gjorde gældende, at Adgangen til Trøjborgkvarteret ikke blev bedre, selv om Gaden blev gennemført, og at der intet Salg af Grunde fandt Sted, før Arealet var afgravet, og dertil var Tiden sikkert ikke inde.

Hvis der var daarlig Adgang til Skolen, kunde Grusning muligvis hjælpe, og det maatte i ethvert Fald først overvejes, hvad hele Gadens Gennemførelse vilde koste, før der kunde tages Beslutning derom.

J a k o b J e n s e n havde ikke talt om Uhæderlighed i Forbindelse med private Jordejere, men for de byggende var der ganske anderledes strenge Bestemmelser end for de private Jordejere.

Beboerne mod Nord vilde ikke have brede Gader og aabne Pladser, saa det var deres egen Skyld, at de ikke havde Forholdene ordnede, ligesom det ogsaa var deres egen Skyld, at de ikke havde W. C.

M a g n u s N i e l s e n ønskede Finsensgade gennemført og beklagede, at Udvalget ikke var fremkommet med to Forslag, et som det foreliggende og et for hele Gaden. Han henstillede til Udvalget at tage hele Indstillingen tilbage og fremkomme med en anden for Resten af Gaden.

M i k a e l J o h a n s e n kunde ikke se andet, end at Udtrykket »hæderlig« var fuldstændig parlamentarisk. Han ønskede at vide, naar Beboerne mod Nord havde nægtet at gaa ind paa at faa brede Gader og aabne Pladser, og hævdede, at Betingelserne for Indlæg af W. C. Nord for Byen var meget for strenge.

N ø r g a a r d betonedede, at Anledningen til Forslaget var et Afløbsforhold, som slet ikke vedrørte det sidste Stykke af Finsensgade.

Udvalget havde ikke tænkt paa at anlægge hele Gaden nu, og de Argumenter, der hidtil var fremført, havde ikke overbevist ham om Betimegheden deraf.

Han kunde ikke gaa med til at sende Forslaget tilbage til Udvalget, men vilde anbefale det til Vedtagelse nu, saa kunde der maaske allerede i indeværende Aar blive taget fat paa Arbejdet.

J a k o b J e n s e n maatte antage, at Hr. Mikael Johansen ikke havde fulgt Byraadets For-

handler, naar Hr. Johansen ikke vidste, naar Beboerne mod Nord havde modsat sig brede Gader.

Filt en b o r g anbefalede Forslaget til Vedtagelse. Gaden var egentlig kun en Kadeau til Beboerne, da der kun var ringe Udsigt til at sælge endog blot en eneste Grund.

M i k a e l J o h a n s e n fandt de fremførte Argumenter for Anlægget af hele Gaden særdeles gode, men hvad man ikke vilde se, kunde man naturligvis ikke se. Han troede ikke, der blev solgt Grunde, før hele Gaden var gennemført.

Forslaget kunde han iøvrigt godt gaa med til, naar Udvalget vilde love at tage Anlægget af Resten af Gaden under Overvejelse.

Han vilde bede Hr. Jakob Jensen nævne, naar der, mens han havde siddet i Byraadet, havde været forhandlet om Gadernes Bredde Nord for Byen.

J a k o b J e n s e n erindrede om, at Sagen angaaende Fru Liisbergs Jorder for faa Maaneder siden var bleven behandlet.

Indstillingen vedtoges.

19. (J. Nr. 131—07). Angaaende et fra Aarhus Haandværkerforening modtaget Andragende om, at Byraadet vilde anstille Forsøg med Anskaffelse af smaa **Elektromotorer** til Udlejning til Haandværkere og mindre Industridrivende med Ret til Køb paa Afbetaling, forelaa der fra Belysningsvæsenet følgende Indstilling:

»Udvalget foreslaar Byraadet at stille sig imødekommende over for Andragendet ved at vedtage følgende:

I de Gader, hvor elektriske Fordelingsledninger forefindes og ere store nok til at kunne bære yderligere Belastning, indgaar Byraadet paa at lette Haandværkere og Industridrivende

Anskaffelsen af elektrisk Drivkraft ved at staa i Forskud for Anskaffelsesomkostningerne for selve Motorerne, foreløbig for indeværende Aar med et Beløb stort Kr. 5000.00.

Vilkaarene ville blive nærmere at fastsætte men skulle indeholde følgende Hovedpunkter:

- 1) Motoren maa være et af Belysningsvæsenet godkendt Fabrikat, ligesom Fakturaen maa godkendes af samme.
- 2) Forinden Belysningsvæsenet betaler Motoren, maa Installationen være tilendebragt og de fornødne Overføringsorganer til Arbejdsmaskinerne være til Stede.
- 3) Andragerne maa stille betryggende Sikkerhed for et Beløb lig Halvdelen af Motorens Anskaffelsessum.
- 4) Andrageren maa foruden den til enhver Tid gældende Pris paa Elektricitet til Motordrift betale aarlig $\frac{1}{6}$ af Anskaffelsesbeløbet som Afdrag paa Motoren samt 4 % Renter.
- 5) I Tilfælde, hvor Betaling for Strømforbruget samt Afdrag ikke præsteres rettidigt, er Belysningsvæsenet berettiget til at foranledige Motoren nedtaget og realiseret samt Resten af sit Tilgodehavende udlagt hos Kautionsisten.«

V e s t e s e n meddelte, at Udvalget, ifølge Andragende fra Haandværkerforeningens Bestyrelse angaaende Udlejning af Motorer til Brug for det mindre Haandværk, foreslog at bevilge 5000 Kr. i dette Øjemed.

Som rent Lejemaal kunde Sagen ikke ordnes, da Lejerne saa kunde komme til at overtage brugte Motorer, der paa Grund af daarlig Behandling kunde være mindre gode, og da Elektricitetsværket saa maatte holde Folk og Værksted til Reparation

af Motorerne, og derpaa kunde man ikke indlade sig. Udvalget mente derfor, at den eneste rigtige Løsning af Spørgsmaalet var, at man lettede Haandværkerne Anskaffelsen af elektrisk Drivkraft ved at staa i Forskud for Anskaffelsesomkostningerne for Motorerne.

Haandværkerne kunde saa faa den Art Motorer, de ønskede sig, men naturligvis skulde Fabrikatet saavel som Fakturaen være godkendt af Værket.

Forinden Værket betalte Motoren, maatte det forlanges, at Installationen var tilendebragt, og Haandværkeren maatte stille Kaution for Halvdelen af Motorens Anskaffessum. Endvidere maatte Haandværkeren aarlig afbetale $\frac{1}{6}$ af Anskaffessummen samt en Rente af 4 % og indgaa paa, at Værket fik Ret til at nedtage og realisere Motoren, hvis Betalingen for Strømforbruget samt Afdraget ikke blev erlagt til rette Tid.

Hvis Byraadet gik med til de fremførte Betingelser, vilde Udvalget udarbejde mere detaljerede Planer.

Magnus Nielsen takkede for Forslaget og anbefalede dets Vedtagelse.

Simonsen ønskede at vide, hvor meget Kommunen vilde komme til at staa i Forskud for hos hver Lejer, da der sikkert vilde blive Tale om meget store Beløb.

I Randers havde man ordnet Forholdet paa den Maade, at det var rent undtagelsesvis, at andre end Grundejere fik Indlæg, og Kommunen fik saa Prioritet i Ejendommen som Sikkerhed for Indlægget. En lignende Form vilde være heldigere end Kaution og mere betryggende for Kommunen. Iøvrigt ønskede han flere Oplysninger end de fremførte og tilraadede, at Sagen gik til Budgetudvalget.

V e s t e s e n gik ud fra, at der for de 5000 Kr. kunde foretages 11—12 Anlæg i indeværende Aar, da det var Smaamotorer til 3 à 400 Kr. og mindre, det drejede sig om. Udvalget skulde faa tilføjet en Bestemmelse om at benytte tinglæst Deklaration paa Ejendommen som Sikkerhed, naar det var Ejendomsbesiddere, der ønskede Motor, men det kunde ikke tænke sig det nødvendigt at sende Sagen til Budgetudvalget, da det ikke drejede sig om Penge, der skulde anvendes, men kun om en Pengeanbringelse.

For Tiden kunde Udvalget ikke give flere Oplysninger, men hvis Byraadet vedtog Forslaget, vilde man ved Finansaarets Slutning være i Stand til at fremkomme med en mere fyldig Oversigt.

M i k a e l J o h a n s e n anbefalede Forslaget, der vilde være en Støtte for de smaa Haandværkere. Hr. Simonsens Forslag om Prioritet i Lejers Ejendom tiltalte ham ikke, da Tinglæsnings vilde være ret kostbar i Forhold til det Beløb, det drejede sig om.

F i l t e n b o r g troede, Forslaget vilde faa stor Betydning, og at de 5000 Kr. snart vilde være opbrugt, hvad han ansaa for meget heldigt. Han ønskede at henstille, at man optraadte saa villig som mulig overfor det mindre Haandværk.

S a m u e l s e n anbefalede Indstilling, som Udvalget havde gjort sig Flid for at faa i den Retning, Haandværkerforeningen ønskede, men han vilde advare imod at faa Sikkerhed stillet paa den af Hr. Simonsen anførte Maade.

S i m o n s e n kunde godt tage sit Forslag om at sende Sagen til Budgetudvalget tilbage, da det fremgik af Forhandlingen, at der blev Løjlighed til at se nærmere paa den, naar det detaillerede Forslag kom.

Nørgaard syntes ikke, der kunde være noget i Vejen for at tage Sikkerhed i Ejendom med, naar vedkommende ønskede det, men det maatte ikke blive nogen obligatorisk Fordring.

Samuelsen kunde ikke indse, hvad Budgetudvalget havde med den foreliggende Sag at gøre, da de 5000 Kr. var rent kalkulatorisk ansat, og ingen kunde se, om dette Beløb var tilstrækkelig eller ej.

Nørgaard vilde give Hr. Samuelsen Ret i, at Budgetudvalget ikke bedre end Udvalget for Belysningsvæsenet kunde se, om Summen var passende, og da det ikke drejede sig om mere end 5000 Kr., var der heller ingen Anledning til at undersøge, om Beløbet var disponibelt.

Formanden saa ingen Grund til at sende Sagen til Budgetudvalget eller lade den gaa til 2. Behandling, da det ikke drejede sig om en Bevilling, og da de 5000 Kr. ikke maatte overskrides.

Simonsen ønskede at se detaillerede Planer.

Nørgaard syntes, at Hr. Simonsens Fordring var lidt af et Mistillidsvotum til Udvalget.

Simonsen vilde helst fuldt ud være klar over, hvad han gik med til.

Vestesen ansaa det for let for Udvalget at sikre Beløbet for Kommunen. Naar Aaret var ude, skulde der blive fremlagt detaillerede Planer.

Indstillingen vedtoges.

20. (J. Nr. 259—07), Fra Udvalget for Alderdomsunderstøttelsen forelaa Indstilling om Opslag af Stillingen som Læge ved **de gamles Hjem** fra 1. Oktober d. A., til hvilket Tidspunkt den nuværende Læge, Dr. Rahlff, ønskede at fratræde. Stillingen lønnes med 1000 Kr. aarlig, dog at Lønnen, saa længe Sygeafdelingen benyttes som Filial af Kommunehospitalet, er 1400 Kr. aarlig.

Indstillingen vedtoges.

21. (J. Nr. 3—07). Indstilling fra samme Udvalg om Efterbevilling af en Overskridelse i Alderdomsunderstøttelsens Regnskab for 1906—07 paa 13234 Kr. 33 Øre.

Gaar til 2. Behandling.

22. (J. Nr. 23—1907). Beretning om Alderdomsunderstøttelsen i 1906—07.

Til Efterretning.

23. (J. Nr. 276—07). Til Efterretning forelaa Meddelelse om, at en Indstilling fra Belysningsvæsenet om Køb af 8000 Tons **Gaskul** den 23. d. M. var afgjort ved Cirkulation saaledes, at Leverancen var overdraget A/S Carl Malmberg & Co. i København ifl. Licitationsbud paa Levering af Wearmouth Kul til en Pris af 23 S. pr. Ton. Forskellen mellem højeste og laveste Bud var for hele Partiet 22000 Kr., og da Prisen pr. Ton er 6 Kr. 79 Øre højere end anslaaet ved Budgettets Affattelse, bliver den samlede Udgift for det hele Kvantum 54320 Kr. større end budgetteret.

